

Curs 3

- 1 Clauze propoziționale definite
- 2 Puncte fixe. Teorema Knaster-Tarski
- 3 Completitudinea sistemului de deducție CDP
- 4 Rezoluție SLD

Bibliografie:

- J.W. Lloyd, Foundations of Logic Programming, Second Edition, Springer, 1987
- R.J. Brachman, H.J. Levesque, Knowledge Representation and Reasoning, Morgan Kaufmann Publishers, San Francisco, CA, 2004
- Logic Programming, The University of Edinburgh,
<https://www.inf.ed.ac.uk/teaching/courses/lp/>

- În principiu, sistemul poate verifica problema consecinței logice construind un **tabel de adevăr**, cu câte o linie pentru fiecare interpretare posibilă.
- În cazul în care programul și ținta conțin n atomi diferiți, tabelul de adevăr rezultat o să aibă 2^n rânduri.
- Această metodă este atât de costisitoare computațional (**timp exponențial**).

Cum salvăm situația?

- În principiu, sistemul poate verifica problema consecinței logice construind un **tabel de adevăr**, cu câte o linie pentru fiecare interpretare posibilă.
- În cazul în care programul și ținta conțin n atomi diferiți, tabelul de adevăr rezultat o să aibă 2^n rânduri.
- Această metodă este atât de costisitoare computațional (**timp exponențial**).

Cum salvăm situația?

- 1 Folosirea **metodelor sintactice** pentru a stabili problema consecinței logice (*proof search*)
- 2 **Restricționarea formulelor** din "programele logice"

Clauze propoziționale definite

Clauze propoziționale definite

- O **clauză propozițională definită** este o formulă care poate avea una din formele:

1 q

2 $p_1 \wedge \dots \wedge p_k \rightarrow q$

unde q, p_1, \dots, p_n sunt variabile propoziționale

Clauze propoziționale definite

- O **clauză propozițională definită** este o formulă care poate avea una din formele:

1 q (un **fapt** în Prolog $q.$)

2 $p_1 \wedge \dots \wedge p_k \rightarrow q$ (o **regulă** în Prolog $q \text{ :- } p_1, \dots, p_k$)

unde q, p_1, \dots, p_n sunt variabile propoziționale

Clauze propoziționale definite

- O **clauză propozițională definită** este o formulă care poate avea una din formele:
 - 1 q (un **fapt** în Prolog $q.$)
 - 2 $p_1 \wedge \dots \wedge p_k \rightarrow q$ (o **regulă** în Prolog $q \text{ :- } p_1, \dots, p_k$)unde q, p_1, \dots, p_n sunt variabile propoziționale
- Numim variabilele propoziționale **atomi**.

Clauze propoziționale definite

- O **clauză propozițională definită** este o formulă care poate avea una din formele:

1 q (un **fapt** în Prolog $q.$)

2 $p_1 \wedge \dots \wedge p_k \rightarrow q$ (o **regulă** în Prolog $q \text{ :- } p_1, \dots, p_k$)

unde q, p_1, \dots, p_n sunt variabile propoziționale

- Numim variabilele propoziționale **atomi**.

Programare logică – cazul logicii propoziționale

- Un "**program logic**" este o listă Cd_1, \dots, Cd_n de clauze definite.

Clauze propoziționale definite

- O **clauză propozițională definită** este o formulă care poate avea una din formele:
 - 1 q (un **fapt** în Prolog $q.$)
 - 2 $p_1 \wedge \dots \wedge p_k \rightarrow q$ (o **regulă** în Prolog $q \text{ :- } p_1, \dots, p_k$)unde q, p_1, \dots, p_n sunt variabile propoziționale
- Numim variabilele propoziționale **atomi**.

Programare logică – cazul logicii propoziționale

- Un "**program logic**" este o listă Cd_1, \dots, Cd_n de clauze definite.
- O întrebare este o listă q_1, \dots, q_m de atomi.

Clauze propoziționale definite

- O **clauză propozițională definită** este o formulă care poate avea una din formele:
 - 1 q (un **fapt** în Prolog $q.$)
 - 2 $p_1 \wedge \dots \wedge p_k \rightarrow q$ (o **regulă** în Prolog $q \text{ :- } p_1, \dots, p_k$)unde q, p_1, \dots, p_n sunt variabile propoziționale
- Numim variabilele propoziționale **atomi**.

Programare logică – cazul logicii propoziționale

- Un "**program logic**" este o listă Cd_1, \dots, Cd_n de clauze definite.
- O întrebare este o listă q_1, \dots, q_m de atomi.
- Sarcina sistemului este să stabilească:

$$Cd_1, \dots, Cd_n \models q_1 \wedge \dots \wedge q_m.$$

Clauze propoziționale definite

- O **clauză propozițională definită** este o formulă care poate avea una din formele:
 - 1 q (un **fapt** în Prolog $q.$)
 - 2 $p_1 \wedge \dots \wedge p_k \rightarrow q$ (o **regulă** în Prolog $q \text{ :- } p_1, \dots, p_k$)unde q, p_1, \dots, p_n sunt variabile propoziționale
- Numim variabilele propoziționale **atomi**.

Programare logică – cazul logicii propoziționale

- Un "**program logic**" este o listă Cd_1, \dots, Cd_n de clauze definite.
- O întrebare este o listă q_1, \dots, q_m de atomi.
- Sarcina sistemului este să stabilească:

$$Cd_1, \dots, Cd_n \models q_1 \wedge \dots \wedge q_m.$$

Vom studia metode sintactice pentru a rezolva această problemă!

Sistem de deducție CDP

Sistem de deducție CDP pentru clauze definite propoziționale

Pentru o mulțime \mathcal{S} de clauze definite propoziționale, avem

Sistem de deducție CDP

Sistem de deducție CDP pentru clauze definite propoziționale

Pentru o mulțime \mathcal{S} de clauze definite propoziționale, avem

- **Axiome** (premise): orice clauză din \mathcal{S}

Sistem de deducție CDP

Sistem de deducție CDP pentru clauze definite propoziționale

Pentru o mulțime \mathcal{S} de clauze definite propoziționale, avem

□ **Axiome** (premise): orice clauză din \mathcal{S}

□ **Reguli de deducție:**

$$\frac{P \quad P \rightarrow Q}{Q} (MP) \qquad \frac{P \quad Q}{P \wedge Q} (andI)$$

- Aceste reguli ne permit să deducem formula de sub linie din formulele de deasupra liniei.
- Sunt regulile $(\rightarrow e)$ și $(\wedge i)$ din deducția naturală pentru logica propozițională.

Sistemul de deducție CDP

$$\frac{P \quad P \rightarrow Q}{Q} \text{ (MP)}$$

$$\frac{P \quad Q}{P \wedge Q} \text{ (andI)}$$

Exemplu

```
      oslo  →  windy
      oslo  →  norway
      norway →  cold
cold ∧ windy →  winterIsComing
oslo
```


Sistemul de deducție CDP

$$\frac{P \quad P \rightarrow Q}{Q} \text{ (MP)}$$

$$\frac{P \quad Q}{P \wedge Q} \text{ (andI)}$$

Exemplu

		oslo	→	windy
		oslo	→	norway
		norway	→	cold
		cold ∧ windy	→	winterIsComing
		oslo		
<u>oslo</u>	<u>oslo → norway</u>			
		norway → cold		
		<u>oslo oslo → windy</u>		
		windy		
		cold		
		<u>cold ∧ windy</u>		

Sistemul de deducție CDP

$$\frac{P \quad P \rightarrow Q}{Q} \text{ (MP)}$$

$$\frac{P \quad Q}{P \wedge Q} \text{ (andI)}$$

Exemplu

		oslo	→	windy					
		oslo	→	norway					
		norway	→	cold					
		cold ∧ windy	→	winterIsComing					
		oslo							
<u>oslo</u>	<u>oslo → norway</u>			<u>norway → cold</u>	<u>oslo</u>	<u>oslo → windy</u>			
		norway							
		cold		windy					
		cold ∧ windy							
		cold ∧ windy → winterIsComing							
		winterIsComing							

Sistemul de deducție CDP

$$\frac{P \quad P \rightarrow Q}{Q} \text{ (MP)}$$

$$\frac{P \quad Q}{P \wedge Q} \text{ (andI)}$$

Exemplu

oslo \rightarrow windy
oslo \rightarrow norway
norway \rightarrow cold
cold \wedge windy \rightarrow winterIsComing
oslo

1. oslo \rightarrow windy	6. norway	(MP 5,2)
2. oslo \rightarrow norway	7. cold	(MP 6,3)
3. norway \rightarrow cold	8. windy	(MP 5,1)
4. cold \wedge windy \rightarrow winterIsComing	9. cold \wedge windy	(andI 7,8)
5. oslo	10. winterIsComing	(MP 9,4)

Sistemul de deducție CDP

Putem folosi sistemul de deducție CDP pentru a deduce alți atomi:

Sistemul de deducție CDP

Putem folosi sistemul de deducție CDP pentru a deduce alți atomi:

- Clauzele unitate din \mathcal{S} (atomii $p_i \in \mathcal{S}$) sunt considerate adevărate.
 - Sunt deduși ca axiome.

Sistemul de deducție CDP

Putem folosi sistemul de deducție CDP pentru a deduce alți atomi:

- Clauzele unitate din \mathcal{S} (atomii $p_i \in \mathcal{S}$) sunt considerate adevărate.
 - Sunt deduși ca axiome.
- Deducem că un nou atom r este adevărat dacă
 - am dedus că p_1, \dots, p_n sunt adevărați, și
 - $p_1 \wedge \dots \wedge p_n \rightarrow r$ este în \mathcal{S} .

O astfel de derivare folosește de $n - 1$ ori (*andI*) și o dată (*MP*).

Sistemul de deducție CDP

Putem folosi sistemul de deducție CDP pentru a deduce alți atomi:

- Clauzele unitate din \mathcal{S} (atomii $p_i \in \mathcal{S}$) sunt considerate adevărate.
 - Sunt deduși ca axiome.
- Deducem că un nou atom r este adevărat dacă
 - am dedus că p_1, \dots, p_n sunt adevărați, și
 - $p_1 \wedge \dots \wedge p_n \rightarrow r$ este în \mathcal{S} .

O astfel de derivare folosește de $n - 1$ ori (*andI*) și o dată (*MP*).

Deci putem construi mulțimi din ce în ce mai mari de atomi care sunt consecințe logice din \mathcal{S} , și pentru care există derivări din \mathcal{S} .

Sistemul de deducție CDP

Putem folosi sistemul de deducție CDP pentru a deduce alți atomi:

- Clauzele unitate din \mathcal{S} (atomii $p_i \in \mathcal{S}$) sunt considerate adevărate.
 - Sunt deduși ca axiome.
- Deducem că un nou atom r este adevărat dacă
 - am dedus că p_1, \dots, p_n sunt adevărați, și
 - $p_1 \wedge \dots \wedge p_n \rightarrow r$ este în \mathcal{S} .

O astfel de derivare folosește de $n - 1$ ori (*andI*) și o dată (*MP*).

Deci putem construi mulțimi din ce în ce mai mari de atomi care sunt consecințe logice din \mathcal{S} , și pentru care există derivări din \mathcal{S} .

Observăm că (*andI*) și (*MP*) pot fi înlocuite cu următoarea regulă derivată:

$$\frac{P_1, \dots, P_n \quad P_1 \wedge \dots \wedge P_n \rightarrow Q}{Q} \text{ (GMP)}$$

Sistemul de deducție CDP

Putem folosi sistemul de deducție CDP pentru a deduce alți atomi:

- Clauzele unitate din \mathcal{S} (atomii $p_i \in \mathcal{S}$) sunt considerate adevărate.
 - Sunt deduși ca axiome.
- Deducem că un nou atom r este adevărat dacă
 - am dedus că p_1, \dots, p_n sunt adevărați, și
 - $p_1 \wedge \dots \wedge p_n \rightarrow r$ este în \mathcal{S} .

O astfel de derivare folosește de $n - 1$ ori (*andI*) și o dată (*MP*).

Deci putem construi mulțimi din ce în ce mai mari de atomi care sunt consecințe logice din \mathcal{S} , și pentru care există derivări din \mathcal{S} .

Observăm că (*andI*) și (*MP*) pot fi înlocuite cu următoarea regulă derivată:

$$\frac{P_1, \dots, P_n \quad P_1 \wedge \dots \wedge P_n \rightarrow Q}{Q} \text{ (GMP)}$$

Sistemul de deducție CDP

O formulă Q se poate deduce din S în sistemul de deducție CDP, notat

$$S \vdash Q,$$

dacă există o secvență de formule Q_1, \dots, Q_n astfel încât $Q_n = Q$ și fiecare Q_i :

- fie aparține lui S
- fie se poate deduce din Q_1, \dots, Q_{i-1} folosind regulile de deducție (MP) și ($andI$)

Completitudinea sistemului de deducție CDP

- Se poate demonstra că aceste reguli sunt corecte, folosind tabelele de adevăr.
 - Dacă formulele de deasupra liniei sunt adevărate, atunci și formula de sub linie este adevărată.

Completitudinea sistemului de deducție CDP

- Se poate demonstra că aceste reguli sunt corecte, folosind tabelele de adevăr.
 - Dacă formulele de deasupra liniei sunt adevărate, atunci și formula de sub linie este adevărată.
- Mai mult, sistemul de deducție este și complet, adică
dacă $\mathcal{S} \models q$, atunci $\mathcal{S} \vdash q$.
 - Dacă q este o consecință logică a lui \mathcal{S} , atunci există o derivare a sa din \mathcal{S} folosind sistemul de deducție CDP

Completitudinea sistemului de deducție CDP

- Se poate demonstra că aceste reguli sunt corecte, folosind tabelele de adevăr.
 - Dacă formulele de deasupra liniei sunt adevărate, atunci și formula de sub linie este adevărată.
- Mai mult, sistemul de deducție este și complet, adică
dacă $\mathcal{S} \models q$, atunci $\mathcal{S} \vdash q$.
 - Dacă q este o consecință logică a lui \mathcal{S} , atunci există o derivare a sa din \mathcal{S} folosind sistemul de deducție CDP
- Pentru a demonstra completitudinea vom folosi teorema Knaster-Tarski.

Puncte fixe. Teorema Knaster-Tarski

Mulțimi parțial ordonate

- O mulțime parțial ordonată (mpo) este o pereche (M, \leq) unde $\leq \subseteq M \times M$ este o relație de ordine.
 - relație de ordine: reflexivă, antisimetrică, tranzitivă

Mulțimi parțial ordonate

- O mulțime parțial ordonată (mpo) este o pereche (M, \leq) unde $\leq \subseteq M \times M$ este o relație de ordine.
 - relație de ordine: reflexivă, antisimetrică, tranzitivă
- O mpo (L, \leq) se numește lanț dacă este total ordonată, adică $x \leq y$ sau $y \leq x$ pentru orice $x, y \in L$. Vom considera lanțuri numărabile:

$$x_1 \leq x_2 \leq x_3 \leq \dots$$

Mulțimi parțial ordonate complete

O mpo (C, \leq) este **completă** (cpo) dacă:

- C are prim element \perp ($\perp \leq x$ oricare $x \in C$),
- $\bigvee_n x_n$ există în C pentru orice lanț $x_1 \leq x_2 \leq x_3 \leq \dots$

Mulțimi parțial ordonate complete

O mpo (C, \leq) este **completă** (cpo) dacă:

- C are prim element \perp ($\perp \leq x$ oricare $x \in C$),
- $\bigvee_n x_n$ există în C pentru orice lanț $x_1 \leq x_2 \leq x_3 \leq \dots$

Exemplu

Fie X o mulțime și $\mathcal{P}(X)$ mulțimea submulțimilor lui X .

$(\mathcal{P}(X), \subseteq)$ este o cpo:

- \subseteq este o relație de ordine
- \emptyset este prim element ($\emptyset \subseteq Q$ pentru orice $Q \in \mathcal{P}(X)$)
- pentru orice șir (numărabil) de submulțimi ale lui X $Q_1 \subseteq Q_2 \subseteq \dots$ evident $\bigcup_n Q_n \in \mathcal{P}(X)$

Funcție monotonă

□ Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate.

O funcție $f : A \rightarrow B$ este **monotonă** (**crescătoare**)

dacă $a_1 \leq_A a_2$ implică $f(a_1) \leq_B f(a_2)$ oricare $a_1, a_2 \in A$.

Funcție monotonă

□ Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate.

O funcție $f : A \rightarrow B$ este **monotonă** (**crescătoare**)

dacă $a_1 \leq_A a_2$ implică $f(a_1) \leq_B f(a_2)$ oricare $a_1, a_2 \in A$.

Exemplu

Fie următoarele funcții $f_i : \mathcal{P}(\{1, 2, 3\}) \rightarrow \mathcal{P}(\{1, 2, 3\})$ cu $i \in \{1, 2, 3\}$

□ $f_1(Y) = Y \cup \{1\}$

Funcție monotonă

□ Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate.

O funcție $f : A \rightarrow B$ este **monotonă** (**crescătoare**)

dacă $a_1 \leq_A a_2$ implică $f(a_1) \leq_B f(a_2)$ oricare $a_1, a_2 \in A$.

Exemplu

Fie următoarele funcții $f_i : \mathcal{P}(\{1, 2, 3\}) \rightarrow \mathcal{P}(\{1, 2, 3\})$ cu $i \in \{1, 2, 3\}$

□ $f_1(Y) = Y \cup \{1\}$ este monotonă.

Funcție monotonă

□ Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate.

O funcție $f : A \rightarrow B$ este **monotonă** (**crescătoare**)

dacă $a_1 \leq_A a_2$ implică $f(a_1) \leq_B f(a_2)$ oricare $a_1, a_2 \in A$.

Exemplu

Fie următoarele funcții $f_i : \mathcal{P}(\{1, 2, 3\}) \rightarrow \mathcal{P}(\{1, 2, 3\})$ cu $i \in \{1, 2, 3\}$

□ $f_1(Y) = Y \cup \{1\}$ este monotonă.

□ $f_2(Y) = \begin{cases} \{1\} & \text{dacă } 1 \in Y \\ \emptyset & \text{altfel} \end{cases}$

Funcție monotonă

□ Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate.

O funcție $f : A \rightarrow B$ este **monotonă** (**crescătoare**)

dacă $a_1 \leq_A a_2$ implică $f(a_1) \leq_B f(a_2)$ oricare $a_1, a_2 \in A$.

Exemplu

Fie următoarele funcții $f_i : \mathcal{P}(\{1, 2, 3\}) \rightarrow \mathcal{P}(\{1, 2, 3\})$ cu $i \in \{1, 2, 3\}$

□ $f_1(Y) = Y \cup \{1\}$ este monotonă.

□ $f_2(Y) = \begin{cases} \{1\} & \text{dacă } 1 \in Y \\ \emptyset & \text{altfel} \end{cases}$ este monotonă.

Funcție monotonă

□ Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate.

O funcție $f : A \rightarrow B$ este **monotonă** (**crescătoare**)

dacă $a_1 \leq_A a_2$ implică $f(a_1) \leq_B f(a_2)$ oricare $a_1, a_2 \in A$.

Exemplu

Fie următoarele funcții $f_i : \mathcal{P}(\{1, 2, 3\}) \rightarrow \mathcal{P}(\{1, 2, 3\})$ cu $i \in \{1, 2, 3\}$

□ $f_1(Y) = Y \cup \{1\}$ este monotonă.

□ $f_2(Y) = \begin{cases} \{1\} & \text{dacă } 1 \in Y \\ \emptyset & \text{altfel} \end{cases}$ este monotonă.

□ $f_3(Y) = \begin{cases} \emptyset & \text{dacă } 1 \in Y \\ \{1\} & \text{altfel} \end{cases}$

Funcție monotonă

□ Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate.

O funcție $f : A \rightarrow B$ este **monotonă** (**crescătoare**)

dacă $a_1 \leq_A a_2$ implică $f(a_1) \leq_B f(a_2)$ oricare $a_1, a_2 \in A$.

Exemplu

Fie următoarele funcții $f_i : \mathcal{P}(\{1, 2, 3\}) \rightarrow \mathcal{P}(\{1, 2, 3\})$ cu $i \in \{1, 2, 3\}$

□ $f_1(Y) = Y \cup \{1\}$ este monotonă.

□ $f_2(Y) = \begin{cases} \{1\} & \text{dacă } 1 \in Y \\ \emptyset & \text{altfel} \end{cases}$ este monotonă.

□ $f_3(Y) = \begin{cases} \emptyset & \text{dacă } 1 \in Y \\ \{1\} & \text{altfel} \end{cases}$ nu este monotonă.

Funcție continuă

- Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate complete.
O funcție $f : A \rightarrow B$ este **continuă** dacă
$$f(\bigvee_n a_n) = \bigvee_n f(a_n)$$
 pentru orice lanț $\{a_n\}_n$ din A .

Funcție continuă

- Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate complete.
O funcție $f : A \rightarrow B$ este **continuă** dacă
$$f(\bigvee_n a_n) = \bigvee_n f(a_n)$$
 pentru orice lanț $\{a_n\}_n$ din A .
- Observăm că **orice funcție continuă este crescătoare**.

Funcție continuă

- Fie (A, \leq_A) și (B, \leq_B) mulțimi parțial ordonate complete.

O funcție $f : A \rightarrow B$ este **continuă** dacă

$$f(\bigvee_n a_n) = \bigvee_n f(a_n) \text{ pentru orice lanț } \{a_n\}_n \text{ din } A.$$

- Observăm că **orice funcție continuă este crescătoare**.

Exemplu

Fie următoarele funcții $f_i : \mathcal{P}(\{1, 2, 3\}) \rightarrow \mathcal{P}(\{1, 2, 3\})$ cu $i \in \{1, 2, 3\}$

- $f_1(Y) = Y \cup \{1\}$ este continuă.

- $f_3(Y) = \begin{cases} \emptyset & \text{dacă } 1 \in Y \\ \{1\} & \text{altfel} \end{cases}$ nu este continuă.

Teorema de punct fix

- Un element $a \in C$ este **punct fix** al unei funcții $f : C \rightarrow C$ dacă $f(a) = a$.

Teorema de punct fix

- Un element $a \in C$ este **punct fix** al unei funcții $f : C \rightarrow C$ dacă $f(a) = a$.

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Fie (C, \leq) o mulțime parțial ordonată completă și $\mathbf{F} : C \rightarrow C$ o funcție continuă. Atunci

$$a = \bigvee_n \mathbf{F}^n(\perp)$$

este cel mai mic punct fix al funcției \mathbf{F} .

Teorema de punct fix

- Un element $a \in C$ este **punct fix** al unei funcții $f : C \rightarrow C$ dacă $f(a) = a$.

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Fie (C, \leq) o mulțime parțial ordonată completă și $\mathbf{F} : C \rightarrow C$ o funcție continuă. Atunci

$$a = \bigvee_n \mathbf{F}^n(\perp)$$

este cel mai mic punct fix al funcției \mathbf{F} .

- Observăm că în ipotezele ultimei teoreme secvența

$$\mathbf{F}^0(\perp) = \perp \leq \mathbf{F}(\perp) \leq \mathbf{F}^2(\perp) \leq \dots \leq \mathbf{F}^n(\perp) \leq \dots$$

este un lanț, deci $\bigvee_n \mathbf{F}^n(\perp)$ există.

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație

Fie (C, \leq) o mulțime parțial ordonată completă și $F : C \rightarrow C$ o funcție continuă.

□ Arătăm că $a = \bigvee_n F^n(\perp)$ este punct fix, i.e. $F(a) = a$

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație

Fie (C, \leq) o mulțime parțial ordonată completă și $F : C \rightarrow C$ o funcție continuă.

□ Arătăm că $a = \bigvee_n F^n(\perp)$ este punct fix, i.e. $F(a) = a$

$$F(a) = F(\bigvee_n F^n(\perp))$$

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație

Fie (C, \leq) o mulțime parțial ordonată completă și $F : C \rightarrow C$ o funcție continuă.

□ Arătăm că $a = \bigvee_n F^n(\perp)$ este punct fix, i.e. $F(a) = a$

$$\begin{aligned} F(a) &= F(\bigvee_n F^n(\perp)) \\ &= \bigvee_n F(F^n(\perp)) \text{ din continuitate} \end{aligned}$$

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație

Fie (C, \leq) o mulțime parțial ordonată completă și $F : C \rightarrow C$ o funcție continuă.

□ Arătăm că $a = \bigvee_n F^n(\perp)$ este punct fix, i.e. $F(a) = a$

$$\begin{aligned} F(a) &= F(\bigvee_n F^n(\perp)) \\ &= \bigvee_n F(F^n(\perp)) \text{ din continuitate} \\ &= \bigvee_n F^{n+1}(\perp) \end{aligned}$$

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație

Fie (C, \leq) o mulțime parțial ordonată completă și $F : C \rightarrow C$ o funcție continuă.

□ Arătăm că $a = \bigvee_n F^n(\perp)$ este punct fix, i.e. $F(a) = a$

$$\begin{aligned} F(a) &= F(\bigvee_n F^n(\perp)) \\ &= \bigvee_n F(F^n(\perp)) \text{ din continuitate} \\ &= \bigvee_n F^{n+1}(\perp) \\ &= \bigvee_n F^n(\perp) = a \end{aligned}$$

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație (cont.)

- Arătăm că a este cel mai mic punct fix.

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație (cont.)

□ Arătăm că a este cel mai mic punct fix.

Fie b un alt punct fix, i.e. $\mathbf{F}(b) = b$.

Demonstrăm prin inducție după $n \geq 1$ că $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$.

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație (cont.)

□ Arătăm că a este cel mai mic punct fix.

Fie b un alt punct fix, i.e. $\mathbf{F}(b) = b$.

Demonstrăm prin inducție după $n \geq 1$ că $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$.

Pentru $n = 0$, $\mathbf{F}^0(\perp) = \perp \leq b$ deoarece \perp este prim element.

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație (cont.)

□ Arătăm că a este cel mai mic punct fix.

Fie b un alt punct fix, i.e. $\mathbf{F}(b) = b$.

Demonstrăm prin inducție după $n \geq 1$ că $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$.

Pentru $n = 0$, $\mathbf{F}^0(\perp) = \perp \leq b$ deoarece \perp este prim element.

Dacă $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$, atunci $\mathbf{F}^{n+1}(\perp) \leq \mathbf{F}(b)$, deoarece \mathbf{F} este crescătoare.
Deoarece $\mathbf{F}(b) = b$ rezultă $\mathbf{F}^{n+1}(\perp) \leq b$.

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație (cont.)

□ Arătăm că a este cel mai mic punct fix.

Fie b un alt punct fix, i.e. $\mathbf{F}(b) = b$.

Demonstrăm prin inducție după $n \geq 1$ că $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$.

Pentru $n = 0$, $\mathbf{F}^0(\perp) = \perp \leq b$ deoarece \perp este prim element.

Dacă $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$, atunci $\mathbf{F}^{n+1}(\perp) \leq \mathbf{F}(b)$, deoarece \mathbf{F} este crescătoare.
Deoarece $\mathbf{F}(b) = b$ rezultă $\mathbf{F}^{n+1}(\perp) \leq b$.

Știm $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$ oricare $n \geq 1$, deci $a = \bigvee_n \mathbf{F}^n(\perp) \leq b$.

Teorema Knaster-Tarski pentru CPO

Demonstrație (cont.)

□ Arătăm că a este cel mai mic punct fix.

Fie b un alt punct fix, i.e. $\mathbf{F}(b) = b$.

Demonstrăm prin inducție după $n \geq 1$ că $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$.

Pentru $n = 0$, $\mathbf{F}^0(\perp) = \perp \leq b$ deoarece \perp este prim element.

Dacă $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$, atunci $\mathbf{F}^{n+1}(\perp) \leq \mathbf{F}(b)$, deoarece \mathbf{F} este crescătoare.
Deoarece $\mathbf{F}(b) = b$ rezultă $\mathbf{F}^{n+1}(\perp) \leq b$.

Știm $\mathbf{F}^n(\perp) \leq b$ oricare $n \geq 1$, deci $a = \bigvee_n \mathbf{F}^n(\perp) \leq b$.

Am arătat că a este cel mai mic punct fix al funcției \mathbf{F} . □

Completitudinea sistemului de deducție CDP

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Fie $Baza = \{p_i \mid p_i \in \mathcal{S}\}$ mulțimea faptelor din \mathcal{S} .

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Fie $Baza = \{p_i \mid p_i \in \mathcal{S}\}$ mulțimea faptelor din \mathcal{S} .

Exemplu

oslo	→	windy
oslo	→	norway
norway	→	cold
cold ∧ windy	→	winterIsComing
		oslo

$At = \{oslo, windy, norway, cold, winterIsComing\}$

$Baza = \{oslo\}$

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Fie $Baza = \{p_i \mid p_i \in \mathcal{S}\}$ mulțimea atomilor care apar în clauzele unitate din \mathcal{S} .

Definim funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ prin

$$\begin{aligned} f_{\mathcal{S}}(Y) = & Y \cup Baza \\ & \cup \{a \in At \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } \mathcal{S}, \\ & \quad s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\} \end{aligned}$$

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Fie $Baza = \{p_i \mid p_i \in \mathcal{S}\}$ mulțimea atomilor care apar în clauzele unitate din \mathcal{S} .

Definim funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ prin

$$\begin{aligned} f_{\mathcal{S}}(Y) = & Y \cup Baza \\ & \cup \{a \in At \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } \mathcal{S}, \\ & \quad s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\} \end{aligned}$$

Exercițiu. Arătați că funcția $f_{\mathcal{S}}$ este monotonă.

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Propoziție

Funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ este continuă.

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Propoziție

Funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ este continuă.

Demonstrație

Arătăm că dacă $Y_1 \subseteq Y_2 \subseteq Y_3 \subseteq \dots$ atunci $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) = \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Propoziție

Funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ este continuă.

Demonstrație

Arătăm că dacă $Y_1 \subseteq Y_2 \subseteq Y_3 \subseteq \dots$ atunci $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) = \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Din faptul că $f_{\mathcal{S}}$ este crescătoare rezultă $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \supseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Propoziție

Funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ este continuă.

Demonstrație

Arătăm că dacă $Y_1 \subseteq Y_2 \subseteq Y_3 \subseteq \dots$ atunci $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) = \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Din faptul că $f_{\mathcal{S}}$ este crescătoare rezultă $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \supseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$

Demonstrăm în continuare că $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$. Fie $a \in f_{\mathcal{S}}(\bigcup_n Y_k)$. Sunt posibile trei cazuri

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Propoziție

Funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ este continuă.

Demonstrație

Arătăm că dacă $Y_1 \subseteq Y_2 \subseteq Y_3 \subseteq \dots$ atunci $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) = \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Din faptul că $f_{\mathcal{S}}$ este crescătoare rezultă $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \supseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$

Demonstrăm în continuare că $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$. Fie $a \in f_{\mathcal{S}}(\bigcup_n Y_k)$. Sunt posibile trei cazuri

□ $a \in \bigcup_k Y_k$

Există un $k \geq 1$ astfel încât $a \in Y_k$, deci $a \in f_{\mathcal{S}}(Y_k) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Propoziție

Funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ este continuă.

Demonstrație

Arătăm că dacă $Y_1 \subseteq Y_2 \subseteq Y_3 \subseteq \dots$ atunci $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) = \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Din faptul că $f_{\mathcal{S}}$ este crescătoare rezultă $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \supseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$

Demonstrăm în continuare că $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$. Fie $a \in f_{\mathcal{S}}(\bigcup_n Y_k)$. Sunt posibile trei cazuri

□ $a \in \bigcup_k Y_k$

Există un $k \geq 1$ astfel încât $a \in Y_k$, deci $a \in f_{\mathcal{S}}(Y_k) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

□ $a \in Baza \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$

Clauze definite și funcții monotone

Fie At mulțimea atomilor p_1, p_2, \dots care apar în \mathcal{S} .

Propoziție

Funcția $f_{\mathcal{S}} : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ este continuă.

Demonstrație

Arătăm că dacă $Y_1 \subseteq Y_2 \subseteq Y_3 \subseteq \dots$ atunci $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) = \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Din faptul că $f_{\mathcal{S}}$ este crescătoare rezultă $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \supseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$

Demonstrăm în continuare că $f_{\mathcal{S}}(\bigcup_k Y_k) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$. Fie $a \in f_{\mathcal{S}}(\bigcup_n Y_k)$. Sunt posibile trei cazuri

- $a \in \bigcup_k Y_k$
Există un $k \geq 1$ astfel încât $a \in Y_k$, deci $a \in f_{\mathcal{S}}(Y_k) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.
- $a \in Baza \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$
- Există s_1, \dots, s_n în $\bigcup_k Y_k$ astfel încât $(s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a)$ este în \mathcal{S} .

Clauze definite și funcții monotone

Demonstrație (cont.)

- Există s_1, \dots, s_n în $\bigcup_k Y_k$ astfel încât $(s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a)$ este în \mathcal{S} .

Clauze definite și funcții monotone

Demonstrație (cont.)

- Există s_1, \dots, s_n în $\bigcup_k Y_k$ astfel încât $(s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a)$ este în \mathcal{S} .
Pentru fiecare $i \in \{1, \dots, n\}$ există $k_i \in \mathbb{N}$ astfel încât $s_i \in Y_{k_i}$.

Clauze definite și funcții monotone

Demonstrație (cont.)

□ Există s_1, \dots, s_n în $\bigcup_k Y_k$ astfel încât $(s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a)$ este în \mathcal{S} .

Pentru fiecare $i \in \{1, \dots, n\}$ există $k_i \in \mathbb{N}$ astfel încât $s_i \in Y_{k_i}$.

Dacă $k_0 = \max\{k_1, \dots, k_n\}$ atunci $Y_{k_i} \subseteq Y_{k_0}$ pentru orice $i \in \{1, \dots, n\}$.

Clauze definite și funcții monotone

Demonstrație (cont.)

- Există s_1, \dots, s_n în $\bigcup_k Y_k$ astfel încât $(s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a)$ este în \mathcal{S} .

Pentru fiecare $i \in \{1, \dots, n\}$ există $k_i \in \mathbb{N}$ astfel încât $s_i \in Y_{k_i}$.

Dacă $k_0 = \max\{k_1, \dots, k_n\}$ atunci $Y_{k_i} \subseteq Y_{k_0}$ pentru orice $i \in \{1, \dots, n\}$.

Rezultă că $s_1, \dots, s_n \in Y_{k_0}$, deci $a \in f_{\mathcal{S}}(Y_{k_0}) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Clauze definite și funcții monotone

Demonstrație (cont.)

- Există s_1, \dots, s_n în $\bigcup_k Y_k$ astfel încât $(s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a)$ este în \mathcal{S} .

Pentru fiecare $i \in \{1, \dots, n\}$ există $k_i \in \mathbb{N}$ astfel încât $s_i \in Y_{k_i}$.

Dacă $k_0 = \max\{k_1, \dots, k_n\}$ atunci $Y_{k_i} \subseteq Y_{k_0}$ pentru orice $i \in \{1, \dots, n\}$.

Rezultă că $s_1, \dots, s_n \in Y_{k_0}$, deci $a \in f_{\mathcal{S}}(Y_{k_0}) \subseteq \bigcup_k f_{\mathcal{S}}(Y_k)$.

Am demonstrat că $f_{\mathcal{S}}$ este continuă.

Clauze definite și funcții monotone

Pentru funcția continuă $f_S : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$

$$f_S(Y) = Y \cup Baza \\ \cup \{a \in At \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, \\ s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$$

aplicând **Teorema Knaster-Tarski pentru CPO**, obținem că

$$\bigcup_n f_S^n(\emptyset)$$

este cel mai mic punct fix al lui f_S .

Clauze definite și funcții monotone

- Analizați ce se întâmplă când considerăm succesiv

$$\emptyset, \quad f_S(\emptyset), \quad f_S(f_S(\emptyset)), \quad f_S(f_S(f_S(\emptyset))), \dots$$

La fiecare aplicare a lui f_S , rezultatul fie se mărește, fie rămâne neschimbat.

Clauze definite și funcții monotone

- Analizați ce se întâmplă când considerăm succesiv

$$\emptyset, \quad f_S(\emptyset), \quad f_S(f_S(\emptyset)), \quad f_S(f_S(f_S(\emptyset))), \dots$$

La fiecare aplicare a lui f_S , rezultatul fie se mărește, fie rămâne neschimbat.

- Să presupunem că în S avem k atomi. Atunci după $k + 1$ aplicări ale lui f_S , trebuie să existe un punct în șirul de mulțimi obținute de unde o nouă aplicare a lui f_S nu mai schimbă rezultatul (**punct fix**):

$$f_S(X) = X$$

Clauze definite și funcții monotone

- Analizați ce se întâmplă când considerăm succesiv

$$\emptyset, \quad f_S(\emptyset), \quad f_S(f_S(\emptyset)), \quad f_S(f_S(f_S(\emptyset))), \dots$$

La fiecare aplicare a lui f_S , rezultatul fie se mărește, fie rămâne neschimbat.

- Să presupunem că în S avem k atomi. Atunci după $k + 1$ aplicări ale lui f_S , trebuie să existe un punct în șirul de mulțimi obținute de unde o nouă aplicare a lui f_S nu mai schimbă rezultatul (**punct fix**):

$$f_S(X) = X$$

- Dacă aplicăm f_S succesiv ca mai devreme până găsim un X cu proprietatea $f_S(X) = X$, atunci găsim **cel mai mic punct fix** al lui f_S .

Cel mai mic punct fix

Exemplu

$\text{cold} \rightarrow \text{wet}$
 $\text{wet} \wedge \text{cold} \rightarrow \text{scotland}$

$$f_S(Y) = Y \cup \text{Baza}$$

$$\cup \{a \in \text{At} \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, \\ s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$$

Se observă că $f_S(\emptyset) =$

Cel mai mic punct fix

Exemplu

$cold \rightarrow wet$
 $wet \wedge cold \rightarrow scotland$

$$f_S(Y) = Y \cup Baza$$

$\cup \{a \in At \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, \\ s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$

Se observă că $f_S(\emptyset) = \emptyset$, deci \emptyset este cel mai mic punct fix.

De aici deducem că niciun atom nu este consecință logică a formulelor de mai sus.

Exemplu

Exemplu

cold
cold → *wet*
windy → *dry*
wet ∧ *cold* → *scotland*

$$f_S(Y) = Y \cup \text{Baza}$$

$\cup \{a \in At \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S,$
 $s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$

Exemplu

Exemplu

cold
cold \rightarrow *wet*
windy \rightarrow *dry*
wet \wedge *cold* \rightarrow *scotland*

$$f_S(Y) = Y \cup Baza$$

$$\cup \{a \in At \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, \\ s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$$

$$f_S(\emptyset) = \{ cold \}$$

Exemplu

Exemplu

cold
cold → *wet*
windy → *dry*
wet ∧ *cold* → *scotland*

$$f_S(Y) = Y \cup \text{Baza}$$

$$\cup \{a \in \text{At} \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, \\ s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$$

$$f_S(\emptyset) = \{ \text{cold} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet} \}$$

Exemplu

Exemplu

cold
cold → *wet*
windy → *dry*
wet ∧ *cold* → *scotland*

$$f_S(Y) = Y \cup \text{Baza}$$

$$\cup \{a \in \text{At} \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, \\ s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$$

$$f_S(\emptyset) = \{ \text{cold} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold}, \text{wet} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet}, \text{scotland} \}$$

Exemplu

Exemplu

cold
cold → *wet*
windy → *dry*
wet ∧ *cold* → *scotland*

$$f_S(Y) = Y \cup \text{Baza}$$

$$\cup \{a \in \text{At} \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, \\ s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$$

$$f_S(\emptyset) = \{ \text{cold} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold}, \text{wet} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet}, \text{scotland} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold}, \text{wet}, \text{scotland} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet}, \text{scotland} \}$$

Exemplu

Exemplu

cold
cold \rightarrow *wet*
windy \rightarrow *dry*
wet \wedge *cold* \rightarrow *scotland*

$$f_S(Y) = Y \cup \text{Baza}$$

$$\cup \{a \in \text{At} \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, \\ s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$$

$$f_S(\emptyset) = \{ \text{cold} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold}, \text{wet} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet}, \text{scotland} \}$$

$$f_S(\{ \text{cold}, \text{wet}, \text{scotland} \}) = \{ \text{cold}, \text{wet}, \text{scotland} \}$$

Deci cel mai mic punct fix este $\{ \text{cold}, \text{wet}, \text{scotland} \}$.

Programe logice și cel mai mic punct fix

Teoremă

Fie X este cel mai mic punct fix al funcției f_S . Atunci

$$q \in X \quad \text{dacă} \quad S \models q.$$

Intuiție: Cel mai mic punct fix al funcției f_S este mulțimea tuturor atomilor care sunt consecințe logice ale programului.

Funcția $f_S : \mathcal{P}(At) \rightarrow \mathcal{P}(At)$ este definită prin

$$f_S(Y) = Y \cup Baza$$

$$\cup \{a \in At \mid (s_1 \wedge \dots \wedge s_n \rightarrow a) \text{ este în } S, s_1 \in Y, \dots, s_n \in Y\}$$

unde At este mulțimea atomilor din S și $Baza = \{p_i \mid p_i \in S\}$ este mulțimea atomilor care apar în clauzele unitate din S .

Programe logice și cel mai mic punct fix

Demonstrație

$(\Rightarrow) q \in X \Rightarrow \mathcal{S} \models q.$

- Funcția $f_{\mathcal{S}}$ conservă atomii adevărați.
- Deci, dacă fiecare clauză unitate din \mathcal{S} este adevărată, după fiecare aplicare a funcției $f_{\mathcal{S}}$ obținem o mulțime adevărată de atomi.

Programe logice și cel mai mic punct fix

Demonstrație

$(\Rightarrow) q \in X \Rightarrow \mathcal{S} \models q.$

- Funcția $f_{\mathcal{S}}$ conservă atomii adevărați.
- Deci, dacă fiecare clauză unitate din \mathcal{S} este adevărată, după fiecare aplicare a funcției $f_{\mathcal{S}}$ obținem o mulțime adevărată de atomi.

$(\Leftarrow) \mathcal{S} \models q \Rightarrow q \in X.$

- Fie $\mathcal{S} \models q$. Presupunem prin absurd că $q \notin X$.
- Căutăm o evaluare e care face fiecare clauză din \mathcal{S} adevărată, dar q falsă.

Demonstrație (cont.)

□ Fie evaluarea

$$e(p) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } p \in X \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

Programe logice și cel mai mic punct fix

Demonstrație (cont.)

- Fie evaluarea

$$e(p) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } p \in X \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

- Evident, această interpretare face q falsă.

Demonstrație (cont.)

- Fie evaluarea

$$e(p) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } p \in X \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

- Evident, această interpretare face q falsă.
- Arătăm că $e^+(P) = 1$, pentru orice clauză $P \in \mathcal{S}$.

Demonstrație (cont.)

- Fie evaluarea

$$e(p) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } p \in X \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

- Evident, această interpretare face q falsă.
- Arătăm că $e^+(P) = 1$, pentru orice clauză $P \in \mathcal{S}$.
- Fie $P \in \mathcal{S}$. Avem două cazuri:

Demonstrație (cont.)

- Fie evaluarea

$$e(p) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } p \in X \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

- Evident, această interpretare face q falsă.
- Arătăm că $e^+(P) = 1$, pentru orice clauză $P \in \mathcal{S}$.
- Fie $P \in \mathcal{S}$. Avem două cazuri:
 - 1 P este o clauză unitate. Atunci $P \in X$, deci $e(P) = 1$.

Demonstrație (cont.)

- Fie evaluarea

$$e(p) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } p \in X \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

- Evident, această interpretare face q falsă.
- Arătăm că $e^+(P) = 1$, pentru orice clauză $P \in \mathcal{S}$.
- Fie $P \in \mathcal{S}$. Avem două cazuri:
 - 1 P este o clauză unitate. Atunci $P \in X$, deci $e(P) = 1$.
 - 2 P este de forma $p_1 \wedge \dots \wedge p_n \rightarrow r$. Atunci avem două cazuri:

Demonstrație (cont.)

- Fie evaluarea

$$e(p) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } p \in X \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

- Evident, această interpretare face q falsă.
- Arătăm că $e^+(P) = 1$, pentru orice clauză $P \in \mathcal{S}$.
- Fie $P \in \mathcal{S}$. Avem două cazuri:
 - 1 P este o clauză unitate. Atunci $P \in X$, deci $e(P) = 1$.
 - 2 P este de forma $p_1 \wedge \dots \wedge p_n \rightarrow r$. Atunci avem două cazuri:
 - există un p_i , $i = 1, \dots, n$, care nu este în X . Deci $e^+(P) = 1$.

Demonstrație (cont.)

- Fie evaluarea

$$e(p) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } p \in X \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

- Evident, această interpretare face q falsă.
- Arătăm că $e^+(P) = 1$, pentru orice clauză $P \in \mathcal{S}$.
- Fie $P \in \mathcal{S}$. Avem două cazuri:

1 P este o clauză unitate. Atunci $P \in X$, deci $e(P) = 1$.

2 P este de forma $p_1 \wedge \dots \wedge p_n \rightarrow r$. Atunci avem două cazuri:

- există un p_i , $i = 1, \dots, n$, care nu este în X . Deci $e^+(P) = 1$.
- toți p_i , $i = 1, \dots, n$, sunt în X . Atunci $r \in f_{\mathcal{S}}(X) = X$, deci $e(r) = 1$.
În concluzie $e^+(P) = 1$.

Sistemul de deducție

Corolar

Sistemul de deducție pentru clauze definite propoziționale este complet pentru a arăta clauze unitate:

dacă $\mathcal{S} \models q$, atunci $\mathcal{S} \vdash q$.

Sistemul de deducție

Corolar

Sistemul de deducție pentru clauze definite propoziționale este complet pentru a arăta clauze unitate:

dacă $\mathcal{S} \models q$, atunci $\mathcal{S} \vdash q$.

Demonstrație

- Presupunem $\mathcal{S} \models q$.
- Atunci $q \in X$, unde X este cel mai mic punct fix al funcției $f_{\mathcal{S}}$.
- Fiecare aplicare a funcției $f_{\mathcal{S}}$ produce o mulțime demonstrabilă de atomi.
- Cum cel mai mic punct fix este atins după un număr finit de aplicări ale lui $f_{\mathcal{S}}$, orice $a \in X$ are o derivare.

□

Rezoluție SLD

Metodă de decizie

Avem o **metodă de decizie** (*decision procedure*) pentru a verifica $\mathcal{S} \vdash q$

Metoda constă în:

- calcularea celui mai mic punct fix X al funcției $f_{\mathcal{S}}$
- dacă $q \in X$ atunci returnăm **true**, altfel returnăm **false**

Metodă de decizie

Avem o **metodă de decizie** (*decision procedure*) pentru a verifica $\mathcal{S} \vdash q$

Metoda constă în:

- calcularea celui mai mic punct fix X al funcției $f_{\mathcal{S}}$
- dacă $q \in X$ atunci returnăm **true**, altfel returnăm **false**

Această metodă se termină.

Exercițiu. De ce?

Metodă de decizie

Avem o **metodă de decizie** (*decision procedure*) pentru a verifica $\mathcal{S} \vdash q$

Metoda constă în:

- calcularea celui mai mic punct fix X al funcției $f_{\mathcal{S}}$
- dacă $q \in X$ atunci returnăm **true**, altfel returnăm **false**

Această metodă se termină.

Exercițiu. De ce?

Program Prolog = baza de cunoștințe

- Un program Prolog reprezintă o bază de cunoștințe (knowledge base) KB. Cel mai mic punct fix al funcției f_{KB} definește totalitatea cunoștințelor care pot fi deduse din KB.

Metodă de decizie

Avem o **metodă de decizie** (*decision procedure*) pentru a verifica $\mathcal{S} \vdash q$

Metoda constă în:

- calcularea celui mai mic punct fix X al funcției f_S
- dacă $q \in X$ atunci returnăm **true**, altfel returnăm **false**

Această metodă se termină.

Exercițiu. De ce?

Program Prolog = baza de cunoștințe

- Un program Prolog reprezintă o bază de cunoștințe (knowledge base) KB. Cel mai mic punct fix al funcției f_{KB} definește totalitatea cunoștințelor care pot fi deduse din KB.
- Pentru o bază de cunoștințe formată numai din clauze propoziționale definite, cel mai mic punct fix poate fi calculat în timp liniar.

Calculul celui mai mic punct fix

KB:

$\{oslo\}$

$\{\neg oslo, windy\}$

$\{\neg oslo, norway\}$

$\{\neg norway, cold\}$

$\{\neg cold, \neg windy, winter\}$

LFP:

Calculul celui mai mic punct fix

LFP:

$\{\neg \text{oslo}, \text{windy}\}$

$\{\neg \text{oslo}, \text{norway}\}$

$\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$

$\{\text{oslo}\}$

Calculul celui mai mic punct fix

LFP:

$\{\neg oslo, windy\}$

$\{\neg oslo, norway\}$

$\{\neg norway, cold\}$

$\{\neg cold, \neg windy, winter\}$

$\{oslo\}$

Calculul celui mai mic punct fix

$\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$

LFP:

$\{\text{oslo}\}$

$\{\text{windy}\}$

$\{\text{norway}\}$

Calculul celui mai mic punct fix

$\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$

LFP:

$\{\text{oslo}\}$

$\{\text{windy}\}$

$\{\text{norway}\}$

Calculul celui mai mic punct fix

$\{\neg cold, \neg windy, winter\}$

LFP:

$\{oslo\}$

$\{windy\}$

$\{norway\}$

$\{cold\}$

Calculul celui mai mic punct fix

$\{\neg cold, \neg windy, winter\}$

LFP:

$\{oslo\}$

$\{windy\}$

$\{norway\}$

$\{cold\}$

Calculul celui mai mic punct fix

$\{\neg \text{windy}, \text{winter}\}$

LFP:

$\{\text{oslo}\}$

$\{\text{windy}\}$

$\{\text{norway}\}$

$\{\text{cold}\}$

Calculul celui mai mic punct fix

$\{\neg \textit{windy}, \textit{winter}\}$

LFP:

$\{\textit{oslo}\}$

$\{\textit{windy}\}$

$\{\textit{norway}\}$

$\{\textit{cold}\}$

Calculul celui mai mic punct fix

LFP:

{*oslo*}

{*windy*}

{*norway*}

{*cold*}

{**winter**}

Propagarea unității

- În procedeul anterior am folosit o metodă asemănătoare rezoluției în care una din clauze are un singur literal.
- Clauzele formate dintr-un singur literal se numesc **clauze unitate** (*unit clause*), iar metoda anterioară se numește **propagarea unității** (*unit propagation*).
- Printr-o reprezentare adecvată a datelor, propagarea unității poate fi implementată în timp liniar în raport cu dimensiunea bazei de cunoștințe inițiale.
- **Clauzele Horn propoziționale** sunt clauze care au cel mult un literal pozitiv. Clauzele propoziționale definite sunt clauze Horn care au exact un literal pozitiv. Folosind metoda de propagare a unității problema satsfiabilității pentru clauze Horn propoziționale HORNSAT poate fi rezolvată în timp liniar.

Forward chaining / Backward chaining

- Metoda anterioară este centrată pe *lărgirea bazei de cunoștințe*.
- Pentru a afla răspunsul la o întrebare (-? winter) adăugăm pas cu pas cunoștințe noi, verificând de fiecare dată dacă am răspuns la întrebare.
- Acest procedeu se numește **forward chaining**.

Forward chaining / Backward chaining

- Metoda anterioară este centrată pe *lărgirea bazei de cunoștințe*.
- Pentru a afla răspunsul la o întrebare (-? winter) adăugăm pas cu pas cunoștințe noi, verificând de fiecare dată dacă am răspuns la întrebare.
- Acest procedeu se numește **forward chaining**.

Nu acesta este algoritmul folosit de Prolog!

Forward chaining / Backward chaining

- Metoda anterioară este centrată pe *lărgirea bazei de cunoștințe*.
- Pentru a afla răspunsul la o întrebare (-? winter) adăugăm pas cu pas cunoștințe noi, verificând de fiecare dată dacă am răspuns la întrebare.
- Acest procedeu se numește **forward chaining**.

Nu acesta este algoritmul folosit de Prolog!

- Metoda folosită de Prolog se numește **backward chaining**. Această metodă este centrată pe *găsirea răspunsului la întrebare*.

Backward chaining

- În *backward chaining* pornim de la întrebare (`-? winter`) și analizăm baza de cunoștințe, căutând o regulă care are drept concluzie scopul (`winter :- cold, windy`).
- În continuare vom încerca să satisfacem scopurile noi (`cold` și `windy`) prin același procedeu.
- Această metodă este realizată printr-o implementare particulară a rezoluției - rezoluția SLD.

Rezoluția SLD

Baza de cunoștințe KB:

```
oslo .  
windy :- oslo.  
norway :- oslo.  
cold :- norway.  
winter :- cold, windy.
```

Întrebarea:

```
-? winter.
```

Rezoluția SLD

Baza de cunoștințe KB:

```
oslo .  
windy :- oslo.  
norway :- oslo.  
cold :- norway.  
winter :- cold, windy.
```

Întrebarea:

-? winter.

□ Formă clauzală:

$$KB = \{\{oslo\}, \{\neg oslo, windy\}, \{\neg oslo, norway\}, \{\neg norway, cold\}, \{\neg cold, \neg windy, winter\}\}$$

□ $KB \vdash winter$ dacă și numai dacă $KB \cup \{\neg winter\}$ este satisfiabilă.

Rezoluția SLD

Baza de cunoștințe KB:

```
oslo .  
windy :- oslo.  
norway :- oslo.  
cold :- norway.  
winter :- cold, windy.
```

Întrebarea:

-? winter.

- Formă clauzală:

$$KB = \{\{oslo\}, \{\neg oslo, windy\}, \{\neg oslo, norway\}, \{\neg norway, cold\}, \{\neg cold, \neg windy, winter\}\}$$

- $KB \vdash winter$ dacă și numai dacă $KB \cup \{\neg winter\}$ este satisfiabilă.
- Satisfiabilitatea este verificată prin rezoluție

SLD = Linear resolution with Selected literal for Definite clauses

Clause Horn propoziționale - rezoluția SLD

Exemplu

Demonstrăm $KB \vdash \textit{winter}$ prin rezoluție SLD:

$\{\neg \textit{winter}\}$

Clause Horn propoziționale - rezoluția SLD

Exemplu

Demonstrăm $KB \vdash \text{winter}$ prin rezoluție SLD:

$\{\neg \text{winter}\}$ $\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}\}$

Clause Horn propoziționale - rezoluția SLD

Exemplu

Demonstrăm $KB \vdash \text{winter}$ prin rezoluție SLD:

$\{\neg \text{winter}\}$ $\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}\}$ $\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$

$\{\neg \text{norway}, \neg \text{windy}\}$

Clause Horn propoziționale - rezoluția SLD

Exemplu

Demonstrăm $KB \vdash \text{winter}$ prin rezoluție SLD:

$\{\neg \text{winter}\}$ $\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}\}$ $\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$

$\{\neg \text{norway}, \neg \text{windy}\}$ $\{\neg \text{oslo}, \text{norway}\}$

$\{\neg \text{oslo}, \neg \text{windy}\}$

Clause Horn propoziționale - rezoluția SLD

Exemplu

Demonstrăm $KB \vdash \text{winter}$ prin rezoluție SLD:

$\{\neg \text{winter}\}$	$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$
--------------------------	--

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$
---	---------------------------------------

$\{\neg \text{norway}, \neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{oslo}, \text{norway}\}$
---	---------------------------------------

$\{\neg \text{oslo}, \neg \text{windy}\}$	$\{\text{oslo}\}$
---	-------------------

$\{\neg \text{windy}\}$	
-------------------------	--

Clause Horn propoziționale - rezoluția SLD

Exemplu

Demonstrăm $KB \vdash \text{winter}$ prin rezoluție SLD:

$\{\neg \text{winter}\}$	$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$
--------------------------	--

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$
---	---------------------------------------

$\{\neg \text{norway}, \neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{oslo}, \text{norway}\}$
---	---------------------------------------

$\{\neg \text{oslo}, \neg \text{windy}\}$	$\{\text{oslo}\}$
---	-------------------

$\{\neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{oslo}, \text{windy}\}$
-------------------------	--------------------------------------

$\{\neg \text{oslo}\}$	
------------------------	--

Clause Horn propoziționale - rezoluția SLD

Exemplu

Demonstrăm $KB \vdash \text{winter}$ prin rezoluție SLD:

$\{\neg \text{winter}\}$	$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$
--------------------------	--

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$
---	---------------------------------------

$\{\neg \text{norway}, \neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{oslo}, \text{norway}\}$
---	---------------------------------------

$\{\neg \text{oslo}, \neg \text{windy}\}$	$\{\text{oslo}\}$
---	-------------------

$\{\neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{oslo}, \text{windy}\}$
-------------------------	--------------------------------------

$\{\neg \text{oslo}\}$	$\{\text{oslo}\}$
------------------------	-------------------

□

Clause Horn propoziționale - rezoluția SLD

Exemplu

Demonstrăm $KB \vdash \text{winter}$ prin rezoluție SLD:

$\{\neg \text{winter}\}$	$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}, \text{winter}\}$
--------------------------	--

$\{\neg \text{cold}, \neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{norway}, \text{cold}\}$
---	---------------------------------------

$\{\neg \text{norway}, \neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{oslo}, \text{norway}\}$
---	---------------------------------------

$\{\neg \text{oslo}, \neg \text{windy}\}$	$\{\text{oslo}\}$
---	-------------------

$\{\neg \text{windy}\}$	$\{\neg \text{oslo}, \text{windy}\}$
-------------------------	--------------------------------------

$\{\neg \text{oslo}\}$	$\{\text{oslo}\}$
------------------------	-------------------

□

În cursurile următoare vom studia aceste mecanisme în logica de ordinul I.

Pe săptămâna viitoare!